

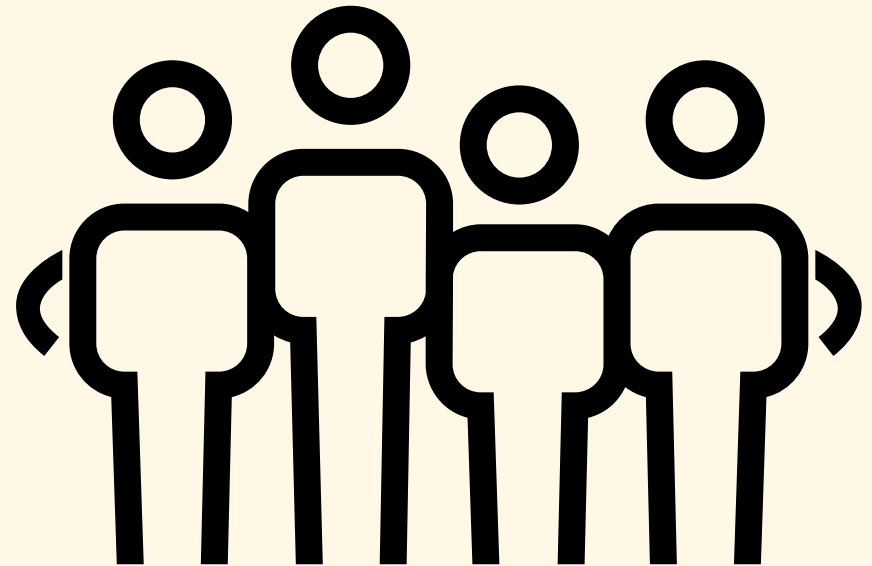
Thematische position paper

Mensenrechten

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Managementsamenvatting	4
3. Onze verantwoordelijkheid om mensenrechten te beschermen	6
4. Mensenrechten als transversaal thema	7
5. Risico's en gevolgen van mensenrechten in onze portefeuilles	9
6. Onze aanpak	14
7. Doelstellingen	25
8. Monitoring en rapportage	26
9. Gerelateerde documenten	28

1. Inleiding

Deze position paper maakt deel uit van een reeks van vier position papers, die elk een van de vier thema's belichten die a.s.r. vermogensbeheer heeft gekozen om zich op te concentreren binnen haar duurzaamheidsstrategie en haar verantwoord beleggingsbeleid. Deze vier focusthema's zijn:

- ✓ Klimaatverandering en de Energietransitie
- ✓ Biodiversiteit en Natuurlijke Hulpbronnen
- ✓ Gezondheid en Welzijn
- ✓ Mensenrechten

In elke position paper beschrijven we het belang en de relevantie van het focusthema voor onze beleggingsportefeuilles en onze aanpak van het thema, samen met onze drie beleidsdoelstellingen: het verminderen van schade, het stimuleren van verandering en het creëren van positieve impact. Tot slot beschrijven we de doelen die we onszelf hebben gesteld en de manier waarop we onze prestaties met betrekking tot het focusthema rapporteren en monitoren.

a.s.r. vermogensbeheer

a.s.r. Vermogensbeheer N.V. is een volle dochteronderneming van ASR Nederland N.V. (a.s.r.) en is gespecialiseerd in het beheren van beleggingsfondsen en het verlenen van beleggingsdiensten aan klanten van a.s.r. en externe klanten. Beleggingsdiensten omvatten:

- ✓ Collectief vermogensbeheer: We beheren een scala aan beleggingsfondsen die voldoen aan de behoeften van verschillende groepen klanten
- ✓ Individueel vermogensbeheer: We bieden vermogensbeheerdiensten die zijn toegesneden op de vereisten die zijn vastgelegd in beleggingsmandaten die individuele klanten ons geven
- ✓ Orderverwerking: We verzorgen de ontvangst en verzending van orders namens klanten

2. Managementsamenvatting

In deze position paper beschrijven we het belang en de relevantie van mensenrechten voor onze beleggingsportefeuilles. We beschrijven ook de financiële risico's die verbonden zijn aan mensenrechten, en we beschrijven de impact en afhankelijkheden van bedrijven in onze portefeuille. Verder beschrijven we onze benadering van mensenrechten, in lijn met drie beleidsdoelen: het verminderen van schade, het stimuleren van verandering en het creëren van positieve impact. Tot slot beschrijven we de doelen die we onszelf hebben gesteld en de manier waarop we onze prestaties met betrekking tot mensenrechten rapporteren en monitoren.

Respect voor mensenrechten is een verantwoordelijkheid van elk bedrijf. Ons moederbedrijf a.s.r. heeft een sterke beleidsinzet op het gebied van mensenrechten en streeft ernaar om de zes due diligence-stappen op het gebied van mensenrechten na te leven in overeenstemming met de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de Richtsnoeren voor het bedrijfsleven en de mensenrechten van de VN (UNGP). Hetzelfde verwachten we van bedrijven in onze beleggingsportefeuille en van onze zakenpartners. Dit wordt verder beschreven in hoofdstuk 3 van deze paper.

We erkennen dat het nakomen van onze verantwoordelijkheid om mensenrechten te respecteren geen gemakkelijke taak is, omdat we een beleggingsbeheerder zijn met een wereldwijde en diverse beleggingsportefeuille. In hoofdstuk 5 van deze paper beschrijven we hoe we mensenrechtenrisico's in onze beleggingsportefeuille systematisch identificeren, beoordelen en prioriteren. Als gevolg van dit proces proberen we een overzicht te krijgen

van reële en potentiële aan mensenrechten gerelateerde risico's, gecategoriseerd naar sector en ernst van de impact (schaal, omvang, onherstelbaarheid).

Uitsluitingscriteria helpen ons om de slechtst presterende bedrijven en landen eruit te filteren. Als algemene regel sluiten we investeringen uit in bedrijven die de principes van het Global Compact van de VN ernstig en herhaaldelijk schenden. We investeren ook niet in landen die fundamentele politieke vrijheden en burgerrechten niet respecteren. De specifieke maatstaven die voor deze uitsluitingscriteria worden gebruikt, worden beschreven in paragraaf 6.1.

Naast onze uitsluitingen analyseren we de bedrijven in onze portefeuille op hun mensenrechtenrisico's. In onze meest recente mensenrechtenrisicoanalyse hebben we 3 sectoren geïdentificeerd waarin naar verhouding meer bedrijven voorkomen die te maken hebben met ernstige mensenrechtenrisico's. Binnen deze 3 sectoren hebben we de meest opvallende problemen geïdentificeerd, wat heeft geleid tot de volgende combinatie van sectoren en mensenrechtenkwesties:

- ✓ Leefbaar loon en leefbaar inkomen in de sector duurzame consumptiegoederen en basisconsumptiegoederen
- ✓ Dwangarbeid in de toeleveringsketen van de IT-sector
- ✓ Bestrijding van discriminatie en eerbiediging van landrechten in de financiële sector

Dit zijn de sectoren en problemen waar we prioriteit aan geven bij onze activiteiten als **actieve aandeelhouder (active ownership)**. In paragraaf 6.2 van deze position paper geven we aan wat we verwachten van portefeuille-bedrijven binnen deze sectoren.

In paragraaf 6.3 beschrijven we hoe we ons inspinnen om **positieve impact** te creëren door impactinvesteringen met betrekking tot mensenrechten. Mensenrechten worden van oudsher beschouwd als een onderwerp dat beter past bij het verminderen van schade dan bij het creëren van positieve impact. Bij a.s.r. vermogensbeheer willen we dit idee in twijfel trekken en zoeken we naar manieren om met onze impactinvesteringen respect voor mensenrechten te verbeteren en te bevestigen.

Ons algemene doel op het gebied van mensenrechten is om de positie van a.s.r. te benutten om waar mogelijk de prestaties op het gebied van mensenrechten in alle sectoren van onze portefeuille te verbeteren. Naast deze overkoepelende doelstelling ontwikkelden we specifieke **doelstellingen** met betrekking tot onze aanpak, die beschreven worden in hoofdstuk 7.

3. Onze verantwoordelijkheid om mensenrechten te beschermen

a.s.r. onderschrijft en respecteert volledig het basisprincipe van mensenrechten, namelijk dat ieder individu recht heeft op mensenrechten zonder discriminatie – ongeacht nationaliteit, woonplaats, geslacht, nationale of etnische afkomst, huidskleur, godsdienst, taal of enige andere status. Mensenrechten zijn onderling verbonden, onderling afhankelijk en ondeelbaar, en vastgelegd in verschillende internationale instrumenten zoals het Internationaal Statuut van de Mensenrechten en de Verklaring van de Internationale Arbeidsorganisatie over fundamentele beginselen en rechten op het werk.

De Richtsnoeren voor het bedrijfsleven en de mensenrechten van de VN (UNGP) zijn de gezaghebbende norm voor het gedrag van bedrijven op het gebied van mensenrechten. Ze benadrukken dat respect voor mensenrechten een verantwoordelijkheid is van elk bedrijf. De UNGP gelden dus ook voor beleggers. Mensenrechten is één van de vier thematische focusgebieden in de duurzaamheidsstrategie van a.s.r. vermogensbeheer en is een integraal onderdeel van ons verantwoord beleggingsbeleid. Omdat a.s.r. vermogensbeheer volledig in handen is van a.s.r. houdt a.s.r. vermogensbeheer zich ook aan het mensenrechtenbeleid van a.s.r.

Verschillende soorten mensenrechten

Als we het in deze position paper of in andere documenten over mensenrechten hebben, dan bedoelen we alle internationaal aanvaarde mensenrechten. Deze kunnen in verschillende categorieën worden ingedeeld: burgerlijke, culturele, economische, politieke en sociale rechten. Voorbeelden zijn:

- ✓ het recht om in billijke en gunstige omstandigheden te werken;
- ✓ het recht op sociale bescherming, op een adequate levensstandaard en op de hoogst haalbare normen inzake lichamelijk en geestelijk welzijn;
- ✓ het recht op onderwijs en het genieten van voordelen van culturele vrijheid en wetenschappelijke vooruitgang;
- ✓ vrij verkeer;
- ✓ gelijkheid voor de wet;
- ✓ het recht op een eerlijk proces en het vermoeden van onschuld;
- ✓ vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst;
- ✓ vrijheid van mening en meningsuiting;
- ✓ vreedzame vergadering;
- ✓ vrijheid van vereniging;
- ✓ recht op privacy;
- ✓ deelname aan openbare aangelegenheden en verkiezingen;
- ✓ bescherming van de rechten van minderheden.

bron: Verenigde Naties

Het nakomen van onze verantwoordelijkheid om mensenrechten te respecteren is geen gemakkelijke taak, omdat we een beleggingsbeheerder zijn met een wereldwijde en diverse beleggingsportefeuille.

We erkennen dat (objectieve) informatie, met name over de mensenrechten in toeleveringsketens, een probleem is. We erkennen ook dat mensenrechtenschendingen door bedrijven vaak het gevolg zijn van systemische problemen, die niet van de ene dag op de andere verholpen kunnen worden. Niettemin streven we ernaar om de zes stappen van de due diligence op het gebied van mensenrechten te volgen in overeenstemming met de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UNGP, en we verwachten hetzelfde van bedrijven in onze beleggingsportefeuille en van onze zakenpartners.

De zes stappen kunnen als volgt worden samengevat:

4. Mensenrechten als transversaal thema

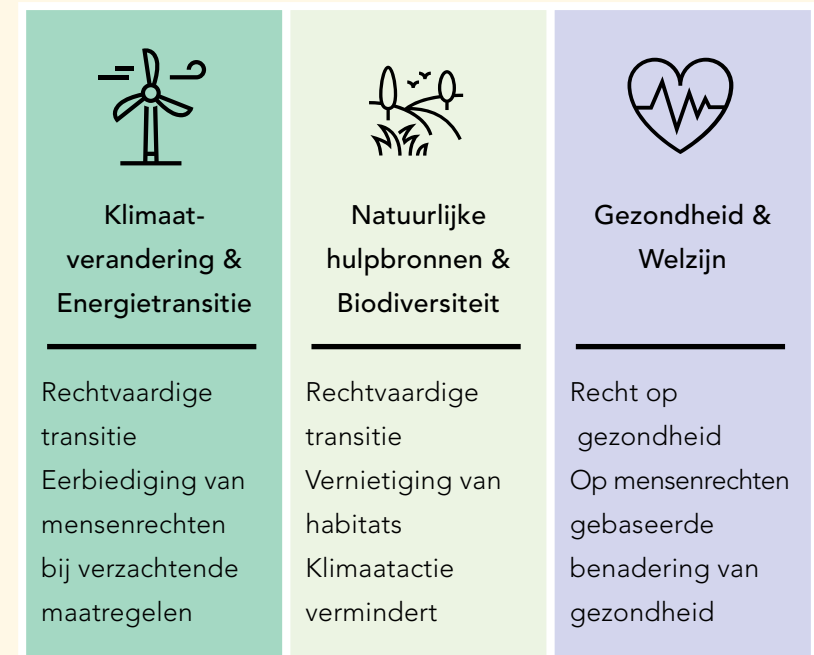
Onze duurzaamheidsstrategie en ons verantwoord beleggingsbeleid definiëren vier focusthema's: klimaatverandering & de energietransitie, natuurlijke hulpbronnen & biodiversiteit, gezondheid & welzijn en mensenrechten. Met name mensenrechten is een transversaal thema met veel onderlinge verbanden met de andere drie focusthema's.

We beschouwen het respecteren van mensenrechten als cruciaal bij het aanpakken van de uitdagingen van klimaatverandering en biodiversiteitsverlies op een manier die niemand achterlaat (vaak aangeduid als "rechtvaardige transitie").

Even belangrijk is dat we ervoor willen zorgen dat mensenrechten worden gerespecteerd wanneer we negatieve gevolgen proberen in te perken of oplossingen proberen te implementeren op het gebied van klimaatverandering & de energietransitie en natuurlijke hulpbronnen & biodiversiteit. Een bekend voorbeeld zijn zonnepanelen die worden geproduceerd in Xinjiang, waar polysilicium wordt geproduceerd met behulp van dwangarbeid door Oeigoeren en andere islamitische minderheden¹. Specifiek met betrekking tot natuurlijke hulpbronnen & biodiversiteit heeft het probleem van de vernietiging van habitats onevenredig veel invloed op lokale en inheemse gemeenschappen die voor hun levensonderhoud afhankelijk zijn van de levering van ecosysteemdiensten in hun nabijheid (ook beschreven in de position paper over natuurlijke hulpbronnen & biodiversiteit, waar meer informatie te vinden is).

Het focusthema mensenrechten is ook nauw verbonden met het focusthema gezondheid & welzijn. Veel mensenrechten hebben te maken met gezondheid, zoals het recht op de hoogst haalbare normen inzake lichamelijk en geestelijk welzijn. Bovendien heeft de VN een op mensenrechten gebaseerde benadering van gezondheid geformuleerd die de groeiende mondiale ongelijkheden op gezondheidsgebied aanpakt². De volgende infographic visualiseert hoe we mensenrechten niet alleen als een apart thema zien, maar ook als een transversaal thema.

Mensenrechten

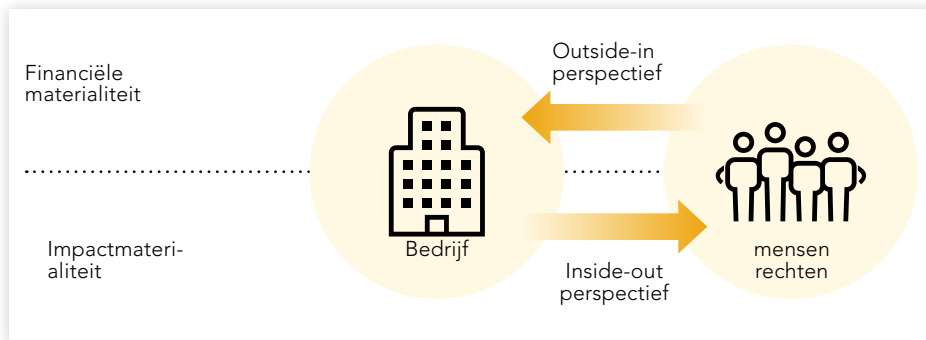

¹ Murphy, L. en Elimä, N. (2021). "In Broad Daylight: Uyghur Forced Labour and Global Solar Supply Chains." Sheffield, UK: Sheffield Hallam University Helena Kennedy Centre for International Justice.

² <https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Publications/Factsheet31.pdf>

5. Risico's en gevolgen van mensenrechten in onze portefeuilles

Mensenrechtenrisico's kunnen vanuit twee invalshoeken worden bekeken, zoals blijkt uit onderstaande infographic: 1) financiële risico's in verband met mensenrechtenschendingen voor bedrijven waarin wordt geïnvesteerd ('outside-in'-perspectief) en 2) risico's voor mensen van wie de rechten (kunnen) worden geschonden ('inside-out'-perspectief). Voor mensenrechtenrisico's is vooral het inside-out perspectief van belang.

a. Financiële risico's

Om te beginnen met het eerste perspectief: we erkennen dat er vele manieren zijn waarop mensenrechtenkwesties de prestaties van bedrijven waarin wordt geïnvesteerd kunnen beïnvloeden. Bedrijven kunnen bijvoorbeeld te maken krijgen met hogere operationele en juridische kosten, reputatieverlies lijden of aanzienlijke juridische sancties opgelegd krijgen, bijvoorbeeld als ze privégegevens niet op de juiste manier beheren of regelgeving op het

gebied van arbeidsrechten zoals de Britse Modern Slavery Act of de komende Europese verordening inzake dwangarbeid overtreden³. Het respecteren van mensenrechten is daarom essentieel voor een solide financieel risicobeheer.

Als beleggers zijn we ook onderhevig aan systemische mensenrechtenrisico's waarvan de financiële impact zich uitstrekt tot buiten één bedrijf, sector of geografie. Een grotere inkomensongelijkheid – waardoor het moeilijker wordt voor groepen individuen om hun economische en sociale rechten te realiseren – is bijvoorbeeld een probleem waarop een bedrijf een negatieve invloed kan uitoefenen, maar ook een systemische mensenrechtenkwestie. Het probleem leidt tot volatiele economische omstandigheden en politieke polarisatie, wat een negatief effect kan hebben op beleggingsresultaten en de stabiliteit van de financiële markten.

b. Risico's voor mensen (of: impact op mensenrechten)

Het tweede perspectief van mensenrechtenrisico's, dat wil zeggen risico's voor mensen, is de focus van ons lopende due diligence-proces, waarin een analyse van mensenrechtenrisico's binnen onze portefeuille wordt uitgevoerd. Dit doen we bovenop onze screening op uitsluitingscriteria, waarmee we de bedrijven uitfilteren die het slechtst presteren op het vlak van mensenrechten.

³ International Corporate Accountability Roundtable, 'Good Business: The Economic Case For Protecting Human Rights'.

De methodiek van onze risicoanalyse is gebaseerd op richtlijnen van de PRI (Principles for Responsible Investment)⁴ en maakt gebruik van drie gegevensbronnen om de risicoanalyse inzake mensenrechten uit te voeren: twee leveranciers van ESG-gegevens en het Global Child Forum (GCF).

Uit deze gegevensbronnen wordt informatie gehaald over de bedrijfsprestaties en controverses met betrekking tot mensenrechten. De analyse omvat alleen bedrijven die deel uitmaken van de portefeuille van a.s.r. vermogensbeheer. Om de resultaten van de analyse te valideren, ontmoeten we specialisten, zoals analisten die bij onze gegevensleveranciers werken, en stakeholders, zoals sectorgenoten en sectorinitiatieven.

:In onze meest recente mensenrechtenrisicoanalyse hebben we 3 sectoren geïdentificeerd waarin naar verhouding meer bedrijven voorkomen die te maken hebben met ernstige mensenrechtenrisico's:

- ✓ De sector duurzame consumptiegoederen en basisconsumptiegoederen (met inbegrip van bedrijven die duurzame consumptiegoederen zoals consumentenelektronica, auto's, textiel en kleding produceren en bedrijven die essentiële goederen produceren, van voeding en dranken tot huishoudartikelen zoals persoonlijke verzorgingsproducten);
- ✓ De financiële sector (waaronder banken, financiële dienstverleners en verzekeringsmaatschappijen);

- ✓ De IT-sector (waaronder bedrijven die infrastructuur en diensten leveren voor de internetindustrie, bedrijven die software produceren en ontwikkelen, bedrijven die communicatie- en elektronische apparatuur, mobiele telefoons, computers, randapparatuur, servers en elektronische computercomponenten produceren).

Binnen deze 3 sectoren hebben we de meest voorkomende problemen geïdentificeerd door het analyseren van controverserapporten, aangevuld met andere kwalitatieve gegevensbronnen zoals informatie van nationale contactpunten van de OESO over gerapporteerde gevallen. In de analyse houden we rekening met de mogelijke waarschijnlijkheid en ernst (op basis van omvang, schaal en mogelijkheid tot herstel).

⁴ How to identify human rights risks: A practical guide in due diligence (PRI, juni 2023).

We houden ook rekening met ons vermogen om veranderingen te bewerkstelligen en de pressiemiddelen (onze financiële positie) die we kunnen aanwenden bij bedrijven in deze sectoren. Aangezien de kwaliteit van de gegevens op dit gebied verbetert en de prestaties van bedrijven met betrekking tot mensenrechten niet in beton gegoten zijn, zullen we onze analyse regelmatig bijwerken en aanscherpen om ervoor te zorgen dat we de juiste prioriteiten stellen.

In onderstaande tabel geven we een overzicht van de resultaten van onze analyse voor 2024: de 3 sectoren en hun meest opvallende mensenrechtenkwesties, en waar deze zich voordoen (in de toeleveringsketen van bedrijven en/of in hun eigen activiteiten).

Sector	Probleem	Locatie
Duurzame consumptiegoederen en basisconsumptiegoederen	Leefbaar loon en leefbaar inkomen	Eigen activiteiten en toeleveringsketen
IT-sector	Dwangarbeid	Toeleveringsketen
Financiële sector	Discriminatie	Eigen activiteiten
	Landrechten	Toeleveringsketen

Tabel: geprioriteerde sectoren en mensenrechtenkwesties, 2024

We erkennen dat naast deze 3 sectoren en problemen er nog meer problemen en risicosectoren zijn. Als vermogensbeheerder met een diverse portefeuille moeten we keuzes maken en onze inspanningen concentreren om effectief te kunnen zijn. Deze sectoren en problemen geven we prioriteit in onze eigen bilaterale en collaboratieve engagementen.

Een breder scala aan mensenrechtenkwesties in andere sectoren is het voorwerp van engagementen via onze aanbieder van engagementdiensten Hermes EOS.

De geprioriteerde problemen en sectoren worden hieronder kort beschreven. In het volgende hoofdstuk (zie paragraaf 6.1 en 6.2) wordt beschreven hoe we deze risico's beperken door uitsluitingen en engagement.

i) Leefbaar loon en leefbaar inkomen in de sector duurzame consumptiegoederen en basisconsumptiegoederen

Leefbaar loon en leefbaar inkomen worden gezien als fundamentele of voorwaardenscheppende mensenrechten die ervoor zorgen dat individuen zich basisbehoeften zoals voedsel, onderdak, gezondheidszorg en onderwijs kunnen veroorloven, waardoor ze een waardig leven kunnen leiden. Ze zorgen ook voor betere leef- en werkomstandigheden en helpen het potentieel voor andere risico's, zoals overmatig overwerk en kinderarbeid, te verminderen. Systematische onderbetaling is echter een alomtegenwoordig wereldwijd probleem dat mensenrechten ondermijnt, armoede in stand houdt en de inkomensongelijkheid vergroot. Tegen deze achtergrond verdedigen we de beginselen van een leefbaar loon en een leefbaar inkomen, vooral in de sector van de duurzame consumptiegoederen en de basisconsumptiegoederen (met een focus op de subsectoren kleding, voedselproductie en detailhandel), als sectoren waarin leefbare lonen en leefbare inkomens ontbreken in zowel toeleveringsketens als eigen activiteiten van bedrijven.

Definitie van leefbaar loon en leefbaar inkomen

Een leefbaar loon is niet hetzelfde als een wettelijk minimumloon. Het is een loon dat een werknemer in staat stelt zich een fatsoenlijke levensstandaard te veroorloven voor zichzelf en zijn of haar gezin. Het concept kent vele definities, maar alle algemeen aanvaarde definities zijn het erover eens dat een leefbaar loon genoeg moet zijn om te kunnen voorzien in voedsel, water, huisvesting, onderwijs, gezondheidszorg, vervoer, kleding en andere essentiële behoeften, inclusief een voorziening voor onverwachte gebeurtenissen. Een leefbaar loon moet worden verdiend in een gewone werkweek en is locatiespecifiek, omdat het afhankelijk is van de kosten van levensonderhoud op een bepaalde plaats. Het begrip leefbaar loon geldt voor ingehuurde werknemers die een loon krijgen. Zelfstandigen, zoals veel kleine boeren, krijgen geen loon maar verdienen een inkomen uit een of meerdere inkomsten genererende activiteiten. Een leefbaar inkomen kan worden gedefinieerd als "het netto jaarinkomen dat nodig is voor een huishouden op een bepaalde plaats om zich een fatsoenlijke levensstandaard te kunnen veroorloven voor alle leden van dat huishouden".

Bron: Platform Living Wage Financials (PLWF).

ii) Dwangarbeid in de toeleveringsketen van de informatietechnologie (IT-)sector

Dwangarbeid blijft wereldwijd een belangrijk probleem, dat momenteel ongeveer 28 miljoen mensen in alle gender- en leeftijdsgroepen raakt. Helaas is het aantal mensen in moderne slavernij de afgelopen vijf jaar aanzienlijk gestegen.⁵

De IT-sector is een van de focussectoren van onze inspanningen om dwangarbeid⁶ uit de toeleveringsketen van bedrijven te bannen. IT-toeleveringsketens, met name die van bedrijven die communicatie- en elektronische apparatuur produceren (zoals mobiele telefoons, computers enz.) worden algemeen beschouwd als een risicogebied voor mensenhandel, schuldsavernij, horige arbeid en moderne slavernij (gezamenlijk dwangarbeid genoemd), gezien de afhankelijkheid van de industrie van de winning van metalen en mineralen en van de chemische sector. Bovendien zijn de toeleveringsketens van de IT-sector complex, wat transparantie en handhaving van normen tot een uitdaging maakt⁷. Daar komt ook nog bij dat veel toeleveringsketens gevestigd zijn in risicolanden zoals China en Maleisië, waar twee totaal verschillende soorten dwangarbeid voorkomen:

- ✓ Leveranciers gevestigd in Maleisië zijn voor een groot deel afhankelijk van arbeiders uit Bangladesh, Nepal, Myanmar en Indonesië. Een op de drie buitenlandse werknemers in de Maleisische elektronica-industrie heeft te kampen met dwangarbeid⁸.

⁵ Bron: International Labour Organization, Walk Free and International Organization for Migration 'Global Estimates of Modern Slavery 2022'.

⁶ De definitie van dwangarbeid in Verdrag nr. 29 van de Internationale Arbeidsorganisatie is: "elke arbeid of dienst, welke van een persoon wordt gevorderd onder bedreiging met een of andere straf en waarvoor bedoelde persoon zich niet vrijwillig heeft aangeboden."

⁷ Bron: Wereldwijde slavernij-index

⁸ Bron: Verité, Forced Labor In The Production Of Electronic Goods In Malaysia

Arbeidsmigranten kunnen grote schulden maken bij het zoeken naar een baan en kunnen te maken krijgen met schuldsavernij. Zij kunnen worden beroofd van paspoorten en werkdocumenten of tegen hun wil worden vastgehouden op een plaats van tewerkstelling⁹.

- ✓ In China zijn toeleveranciers naar verluidt afhankelijk van staatsdwangarbeiders die tot de etnische groep van de Oeigoeren behoren. Veel van deze werknemers zijn onvrijwillig verplaatst en gedwongen om in bedrijven in heel China te werken¹⁰.

iii) Bestrijding van discriminatie en eerbiediging van landrechten in de financiële sector

Als belangrijke actoren in de wereldeconomie spelen financiële instellingen een belangrijke rol bij het waarborgen van de eerbiediging van mensenrechten. De financiële sector worstelt echter al geruime tijd met een goede en consistente implementatie van de Richtsnoeren voor het bedrijfsleven en de mensenrechten van de VN en andere internationale richtlijnen. Dit komt voor een groot deel door de indirecte relatie die financiële instellingen hebben met mensenrechtenschendingen. Als gevolg hiervan wordt de sector over het algemeen als minder volwassen beschouwd waar het gaat om het beheren van mensenrechtenrisico's¹¹. De VN-richtsnoeren inzake bedrijfsleven en mensenrechten (UNGP) gelden echter net zo goed voor de financiële sector als voor elke andere sector.

⁹ Bron: Electronics Watch

¹⁰ Bron: International Trade Union Confederation (ITUC)

¹¹ Bron: UN Working Group on Business and Human Rights, 'Raising the Ambition - Increasing the Pace'.

Veel mensenrechtenrisico's binnen de financiële sector hangen samen met het recht op gelijke behandeling. Dit uit zich in problemen die spelen op de werkvloer, maar ook in de leenpraktijk bij bedrijven uit de financiële sector. De financiële sector is van oudsher een door mannen gedomineerde sector. Dit heeft bijvoorbeeld geresulteerd in een nog steeds bestaande loonkloof tussen mannen en vrouwen. Financiële instellingen worden er ook van beschuldigd andere minderheidsgroepen te discrimineren bij het aannemen van personeel, promotie en het bevorderen van culturele praktijken op het werk.

Tegelijkertijd worden dergelijke beschuldigingen ook geuit met betrekking tot discriminatie van klanten bij de kredietverlenings- en due diligence-praktijken van deze bedrijven, wat leidt tot ongelijke toegang tot financiering voor bepaalde minderheidsgroepen¹². Hierbij dient opgemerkt te worden dat discriminatie in de financiële sector vaak onbedoeld is, maar dat maakt het niet minder schadelijk.

Een ander groot deel van de mensenrechtenrisico's waarmee de financiële sector wordt geconfronteerd, doet zich voor op het gebied van projectfinanciering. Projectfinanciering vereist een grondige due diligence om problemen zoals landroof, ontheemding en gedwongen verhuizingen te voorkomen, vooral in landen waar de toegang tot rechtsmiddelen voor het verhelpen van deze schendingen beperkt is of niet bestaat. In veel landen zijn de landrechten niet goed beschermd of goed gedefinieerd. De toenemende druk op land en water is een toenemend probleem voor miljoenen mensen, vooral voor kwetsbare groepen zoals inheemse gemeenschappen¹³.

¹² Bron: Shift, 'Human Rights Priorities for the Financial Sector'.

¹³ Bron: IRBC Agreement on International Responsible Investment in the Insurance Sector, 'ESG investment framework for the theme: land rights'.

6. Onze aanpak

Ons verantwoord beleggingsbeleid is gebaseerd op drie belangrijke beleidsdoelstellingen die ons streven om bij te dragen aan een betere wereld onderstrepen: het verminderen van schade, het stimuleren van verandering en het creëren van positieve impact. We maken gebruik van verschillende tools om deze beleidsdoelstellingen te realiseren. Deze tools omvatten uitsluitingen, active ownership (engagement en stemmen) en impactinvesteren. Vaak combineren we deze tools zo dat ze elkaar versterken.

a. Schade verminderen

We gebruiken uitsluitingsregels om te voorkomen dat we geld van onze klanten investeren in activiteiten die mensen ernstige en herhaaldelijke schade berokkenen. Deze regels zijn van toepassing op alle beleggingen die intern worden beheerd voor onze klanten. Dit omvat zowel beleggingen via de gepoolde fondsen die we aanbieden als beleggingen op aparte rekeningen die op maat voor klanten worden beheerd.

Voor aparte rekeningen zijn we bereid om strengere uitsluitingsregels toe te passen dan die welke in ons beleid zijn vastgelegd als klanten daarom vragen. We laten klanten echter niet kiezen voor minder strenge uitsluitingsregels.

Uitgesloten bedrijven

We zijn het eens geworden over de volgende uitsluitingsregels in verband met mensenrechten voor bedrijven waarin we investeren. Omwille van de transparantie nemen we ook de relevante meetgegevens mee die we gebruiken bij het screenen van investeringen in verband met deze regels.

Uitsluitingsregel	Meetgegevens
Geen investeringen in bedrijven die de beginselen van het Global Compact van de VN schenden	Bedrijven die niet voldoen aan een of meer beginselen van het Global Compact van de VN
Geen investeringen in bedrijven met ernstige en herhaaldelijke controverses met betrekking tot mensenrechten	Bedrijven die medeplichtig zijn aan systematische en/of grove schending van mensenrechtenverdragen, in overeenstemming met de Internationaal Statuut voor de Mensenrechten
Geen investeringen in bedrijven met ernstige en herhaaldelijke controverses met betrekking tot arbeidsrechten	Bedrijven die de IAO-verdragen 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138 en 182 schenden
Geen investeringen in wapenbedrijven	Bedrijven die controversiële wapens produceren en/of verkopen Bedrijven die defensieve producten, hulpproducten en/of producten voor tweërlei gebruik produceren en/of verkopen wanneer het risico bestaat dat deze tegen mensen zullen worden gebruikt of aan twijfelachtige autoriteiten zullen worden geleverd

Wapens: een voortdurend dilemma

a.s.r. sluit directe investeringen in de wapenindustrie sinds 2007 uit.

We zien de noodzaak van wapens voor het verdedigen van nationale grenzen en de functie die wapens hebben bij het voorkomen dat landen worden aangevallen. We geloven dat een democratie en haar burgers beschermd moeten worden. Een democratische rechtsstaat moet over de juiste middelen, waaronder wapens, beschikken om een vrije samenleving te kunnen waarborgen. Aan de andere kant is er het dilemma hoe wij als investeerders de wapenindustrie kunnen financieren en er tegelijkertijd voor kunnen zorgen dat mensenrechten worden gerespecteerd en onschuldige burgerslachtoffers worden voorkomen als wapens niet in de juiste handen terechtkomen. Sinds 2024 staat a.s.r., als reactie op de oproep van de Nederlandse regering om de Europese defensie-industrie te versterken na de Russische invasie in Oekraïne, onder een aantal specifieke en strenge voorwaarden afwijkingen toe van haar uitsluitingsbeleid ten aanzien van wapens. Deze voorwaarden zijn als volgt:

- ✓ Er mag alleen geïnvesteerd worden in in Nederland gevestigde defensiebedrijven;
- ✓ Investerings mogen alleen worden gedaan in bedrijven die niet betrokken zijn bij de productie of distributie van controversiële wapens of civiele vuurwapens;

Tabel: uitsluitingsregels en meetgegevens met betrekking tot mensenrechten, verantwoord beleggingsbeleid, 2024

- ✓ Investeringsmogelijkheden mogen alleen worden gedaan in bedrijven die niet leveren aan landen met een hoog risico (zoals gedefinieerd in het IMVO-kader voor controversiële wapens en wapenhandel met landen met een hoog risico), bijvoorbeeld landen waar een duidelijk risico bestaat op schending van mensenrechten of internationaal humanitair recht of landen die beschouwd worden als falende/fragiele staten;
- ✓ Alle investeringen dienen voor rekening en risico van a.s.r. te zijn;
- ✓ Elk investeringsvoorstel moet worden beoordeeld door a.s.r. Veiligheidszaken en goedgekeurd door de directie van a.s.r., na advies van de duurzaamheidscommissie van a.s.r.;
- ✓ Naleving van de voorwaarden met betrekking tot controversiële wapens, civiele vuurwapens of landen met een hoog risico zal jaarlijks worden gemonitord.

Uitgesloten landen

We hebben minimumvereisten vastgesteld waaraan door overheden en instanties uitgegeven schuldbewijzen moeten voldoen om in aanmerking te komen voor investering in onze fondsen en portefeuilles. Ons doel is te investeren in regeringen die mensenrechten respecteren en staan voor democratische waarden en vrijheden voor hun bevolking. Daarom investeren we niet in landen die fundamentele politieke vrijheden en burgerrechten niet respecteren. In de praktijk betekent dit dat landen die door Freedom House in zijn jaarlijkse Freedom in the World-rapport als 'Not Free' zijn geclassificeerd, worden uitgesloten¹⁴.

¹⁴ Onze uitsluitingslijsten zijn te vinden op onze webpagina over verantwoord beleggen: <https://asrvermogensbeheer.nl/verantwoord-beleggen>

De methodologie van het rapport is grotendeels afgeleid van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Een land of gebied krijgt tussen 0 en 4 punten voor elk van de 10 indicatoren voor politieke rechten en 15 indicatoren voor burgerlijke vrijheden, die de vorm van vragen hebben; een score van 0 staat voor de kleinste mate van vrijheid en 4 voor de grootste

mate van vrijheid. De vragen over politieke rechten zijn onderverdeeld in drie subcategorieën: Verkiezingsproces, politiek pluralisme en participatie, en functioneren van de overheid.

De vragen over burgerlijke vrijheden zijn onderverdeeld in vier subcategorieën: Vrijheid van meningsuiting en geloof, verenigings- en organisatorische rechten, rechtsstaat, en persoonlijke autonomie en individuele rechten. Het onderdeel politieke rechten bevat ook een extra discretionaire vraag over gedwongen demografische veranderingen. De combinatie van de algemene score voor politieke rechten en de algemene score voor burgerlijke vrijheden bepaalt, na een evenwichtige weging hiervan, de status van Vrij, Gedeeltelijk Vrij of Niet Vrij¹⁵.

Het Freedom House houdt geen rekening met de eerbiediging van mensenrechten over de grenzen van landen heen, met andere woorden: het weerspiegelt niet de eerbiediging van het internationaal humanitair recht door landen. Er zijn geen andere objectieve gegevensverstrekkers of benchmarks bij ons bekend die de naleving van het internationaal humanitair recht door landen beoordelen. We verwachten echter dat dit in de loop der tijd zal veranderen en houden de ontwikkelingen op dit gebied nauwlettend in de gaten.

¹⁵ Bron: Freedom House, <https://freedomhouse.org>

b. Verandering stimuleren

Active ownership houdt in dat we onze invloed gebruiken om de bedrijven waarin we investeren namens onze klanten aan te moedigen om mensenrechten te eerbiedigen. Dit doen we door een dialoog aan te gaan met hen om onze zorgen en verwachtingen te benadrukken. Ons doel is om een constructieve partner te zijn die kan bijdragen aan hun succes op lange termijn en tegelijkertijd de overgang naar een duurzamere en inclusievere wereld stimuleert. Waar we stemrecht hebben, oefenen we dat uit op een manier die onze engagementactiviteiten versterkt. Dit is een van de belangrijkste instrumenten voor het tot stand brengen van verandering op het gebied van mensenrechten in onze portefeuille.

Engagement

Engagement is een belangrijk onderdeel van onze strategie van active ownership. Op dit moment maken we gebruik van een externe engagementdienstverlener om met een groot aantal bedrijven waarin wordt geïnvesteerd in te gaan op een breed scala aan ESG-onderwerpen en controverses (d.w.z. niet beperkt tot onze vier focusthema's). Specifiek voor mensenrechten hebben we drie sectoren aangewezen als prioriteiten voor onze interne activiteiten op het gebied van active ownership, op basis van de resultaten van onze meest recente risicoanalyse inzake mensenrechten (zie paragraaf 5 b). Deze engagementen kunnen bilateraal plaatsvinden of binnen coöperatieve engagementinitiatieven. Naast engagement met bedrijven in deze drie sectoren kunnen we ook ad hoc beslissen over engagementen met bedrijven in andere sectoren.

i) Leefbaar loon en leefbaar inkomen in de sector duurzame consumptiegoederen en basisconsumptiegoederen

We houden ons bezig met het thema leefbaar loon en leefbaar inkomen, vooral in de sector van de duurzame consumptiegoederen en de basisconsumptiegoederen. Dit zijn sectoren waar de toeleveringsketens doorgaans complex zijn en verbonden zijn met landen met lage en middeninkomens. Dit doen we vooral via het Platform for Living Wage Financials (PLWF)¹⁶, een samenwerkingsverband van 24 financiële instellingen dat bedrijven waarin wordt geïnvesteerd stimuleert, ondersteunt en monitort om leefbare lonen en leefbare inkomens in wereldwijde toeleveringsketens mogelijk te maken. PLWF verwacht niet van individuele bedrijven dat ze een systemisch probleem als leefbaar loon en leefbaar inkomen zelfstandig oplossen en hanteert daarom een sectorbrede aanpak.

Samen zijn PLWF-leden in gesprek met meer dan 30 beursgenoteerde kleding- en schoenenmerken en meer dan 20 voedsel producerende en voedseldetailhandelsbedrijven en proberen ze hun bereik in deze sectoren nog verder uit te breiden om sectorbrede veranderingen te bevorderen. Door bedrijven met leefbare lonen en leefbare inkomens te begeleiden en te beoordelen in hun directe activiteiten of toeleveringsketens en een 'benchmark' op te bouwen om te bepalen welke bedrijven leidend zijn geweest in deze kwestie en welke meer moeten doen, wil PLWF de 'achterblijvers' motiveren om hun beter presterende sectorgenoten te volgen. Als zodanig helpen we bedrijven waarin wordt geïnvesteerd om zich bewust te worden van het probleem en het op hun bedrijfsagenda te zetten. Daarnaast stimuleren we intra- en intersectoraal leren.

Op basis van de beoordelingscriteria van PLWF richt ons engagement met bedrijven zich op de volgende verwachtingen en vraagt het volgende van hen:

- ✓ Bedrijven moeten beschikken over een specifiek beleid of verklaring inzake leefbaar loon met een duidelijke definitie van leefbaar loon en/of leefbaar inkomen;
- ✓ Bedrijven moeten extern samenwerken in Multi-Stakeholder Initiatives (MSI's) om de betaling van een leefbaar loon/inkomen te helpen bevorderen en beschikken over processen om in gesprek te gaan met vakbonden/werknemerscollectieven/vertegenwoordigers van boeren;
- ✓ Bedrijven moeten beschikken over processen om negatieve gevolgen voor mensenrechten te identificeren van een leefbaar loon/inkomen dat niet in hun eigen organisatie of in hun toeleveringsketen wordt betaald;
- ✓ Bedrijven moeten actie ondernemen om de betaling van een leefbaar loon/inkomen te bevorderen;
- ✓ Kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren moeten worden gebruikt om toezicht te houden op de effectieve uitvoering van het beleid of de verklaring inzake leefbaar loon/inkomen;
- ✓ Bedrijven moeten klachten en grieven kunnen ontvangen over niet-betaling van een leefbaar loon/inkomen, deze klachtenmechanismen moeten gemakkelijk toegankelijk zijn voor doelgroepen, en grieven moeten worden verholpen;
- ✓ Bedrijven moeten transparant zijn over hun beleid en resultaten met betrekking tot leefbaar loon/inkomen.

¹⁶ www.livingwage.nl

ii) Dwangarbeid in de toeleveringsketen van de informatietechnologie (IT-) sector

Veel bedrijven in de sector hebben verbintenissen op het gebied van mensenrechten aangegaan, maar velen laten na te bekijken hoe hun inkooppraktijken de risico's van dwangarbeid binnen hun toeleveringsketens vergroten. Daarom is ons engagement met de IT-sector gericht op een beter beheer van de toeleveringsketen en inkooppraktijken door bedrijven in onze beleggingsportefeuille. We vragen bedrijven om hun leveranciers bekend te maken en doeltreffende maatregelen te nemen om dwangarbeid te verhelpen. Op basis van de aanbevelingen van de Fair Labour Organisation¹⁷ verwachten we van hen dat ze:

- ✓ Ervoor zorgen dat het personeel van het bedrijf weet bij welke delen van de toeleveringsketen het grootste risico op dwangarbeid bestaat, zoals gebieden met een hoge migrantenpopulatie of het wijdverbreide gebruik van arbeidscontractanten en wervingsbureaus;
- ✓ Investeren in het uitvoeren van grondige beoordelingen op dwangarbeid voor de meest risicovolle locaties;
- ✓ Leveranciers gedetailleerde uitleg geven over welke praktijken op het werk aanleiding geven tot het constateren van dwangarbeid en bevestigen dat leveranciers niet betrokken zijn bij dergelijke praktijken;
- ✓ Een strikt beleid handhaven tegen het achterhouden van juridische documenten en identificatiedocumenten van werknemers en leveranciers aanbevelen fotokopieën van dergelijke documenten te bewaren om aan administratieve behoeften te voldoen;

- ✓ Bereid zijn om snel te schakelen om vastgestelde overtredingen te verhelpen, met inbegrip van mogelijk moeilijk onderhandelbare vereisten zoals terugbetaling van door werknemers aan werkgevers of wervingsbureaus betaalde wervingsvergoedingen; in verband hiermee samen te werken om de onderliggende oorzaken van de overtredingen te bepalen en weg te nemen;
- ✓ Klachtenkanalen opzetten in de moedertalen van alle werknemers in een fabriek als een mogelijkheid voor werknemers om overtredingen op het gebied van dwangarbeid te melden, vooral op werkplekken waar arbeidsmigranten geconfronteerd kunnen worden met taalbarrières. Ervoor zorgen dat deze klachtenkanalen anoniem melden mogelijk maken en werknemers beschermen tegen vergelding;
- ✓ Bereid zijn om inkoop- en productiepraktijken te bespreken en coöperatieve oplossingen te vinden wanneer leveranciers afhankelijk zijn van verplicht overwerk om buitensporige productiedoelstellingen te halen.

Gezien de specifieke en zeer ernstige context van bedrijven met toeleveringsketens in China, die het risico lopen op afhankelijkheid van staatsdwangarbeiders die behoren tot de etnische groep van de Oeigoeren, hebben we ons aangesloten bij een engagementprogramma dat wordt gecoördineerd door de Investor Alliance on Human Rights¹⁸. Door deel te nemen aan dit programma voor coöperatief engagement kunnen we ons maximale potentieel benutten in deze specifieke context, waar de mensenrechtenschendingen zo ernstig zijn dat ze door de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten van de VN worden beschouwd als misdaden tegen de menselijkheid¹⁹.

¹⁷ https://www.fairlabor.org/wp-content/uploads/2022/03/forced_labor_guidance_update_juli-2019.pdf

¹⁸ <https://investorsforhumanrights.org/corporate-engagement/uyghur>

¹⁹ <https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/countries/2022-08-31/22-08-31-final-assessment.pdf>

Het programma voor coöperatief engagement ontwikkelde de volgende verwachtingen voor IT-bedrijven met toeleveringsketens in China²⁰:

- ✓ In kaart brengen van de waardeketen van het bedrijf (upstream-leveranciers en downstream-distributeurs, klanten en gebruikers), in en buiten China, om directe en indirecte zakelijke relaties te identificeren die verbonden zijn met de Oeigoerse regio, inclusief die welke gebruikmaken van de producten en/of diensten van het bedrijf;
- ✓ Aantonen van stappen om zich los te weken uit zakelijke relaties met leveranciers en klanten die in verband worden gebracht met mensenrechtenschendingen in en vanuit de Oeigoerse regio;
- ✓ Openbaar maken van de inspanningen en vooruitgang op het vlak van het bovenstaande, onder meer over hoe een bedrijf samenwerkt met getroffen houders van rechten bij het bepalen van corrigerende maatregelen;
- ✓ Toepassen van een enkele wereldwijde norm die in overeenstemming is met de vereisten van de Oeigoerse Wet inzake de Preventie van Dwangarbeid in de gehele toeleveringsketen voor alle retailmarkten, ook buiten de Verenigde Staten.

iii) Bestrijding van discriminatie en eerbiediging van landrechten in de financiële sector

Wanneer we met bedrijven uit de financiële sector in gesprek gaan over het **recht op gelijke behandeling**, verwachten we van hen dat ze discriminerende praktijken voorkomen, enerzijds bij het aannemen van personeel, promotie en culturele praktijken op het werk, en anderzijds bij het verstrekken van leningen en klantenonderzoek.

²⁰ <https://investorsforhumanrights.org/sites/default/files/attachments/2023-01/Oeigoeren%20Regio%20Belegger%20Verwachting%2001132023.pdf>

Op basis van de door De Nederlandsche Bank (DNB)²¹ ontwikkelde aanbevelingen ter voorkoming en beperking van discriminatie vragen wij bedrijven het volgende te doen:

- ✓ Het probleem van discriminatie direct en expliciet aan te pakken in personeelsbeleid en -procedures, evenals in klantbeleid en -procedures, en de effectiviteit ervan te evalueren;
- ✓ Trainingen aan te bieden met betrekking tot discriminatie, (onbewuste) vooringenomenheid en vooroordelen bij people managers en functiegroepen die betrokken zijn bij klantinteractie;
- ✓ Maatregelen te implementeren om (waargenomen) discriminatie effectief op te sporen en een dialoog aan te gaan met (mogelijk) getroffen stakeholders;
- ✓ Deze inzichten te gebruiken om de communicatie te verbeteren en acties te ondernemen om interne en klantcommunicatie inclusiever en cultureel gevoeliger te maken.

Als het gaat om problemen met betrekking tot **landrechten bij projectfinanciering**, gaan we in gesprek met bedrijven uit de financiële sector over de noodzaak om ervoor te zorgen dat de projecten die ze financieren alleen worden gebouwd onder strikte naleving van de internationale normen met betrekking tot raadpleging, compensatie en verplaatsing van de bevolking, vooral in contexten met een hoog risico op corruptie en een zwakke rechtsstaat en met speciale aandacht voor de landrechten van inheemse volkeren.

²¹ De Nederlandsche Bank, 'Tegengaan van discriminatie door banken'.

In lijn met het 'ESG-beleggingskader voor het thema landrechten' van het IMVO-convenant internationaal maatschappelijk verantwoord beleggen in de verzekeringssector²² vragen we hun specifiek om rekening te houden met landrechten alvorens te beslissen over de financiering van projecten.

Concreet vragen we hun om voorafgaand aan de financiering een due diligence-proces uit te voeren waarin onder andere landrechten aan de orde komen, en we verwachten dat dit de volgende stappen en acties omvat:

- ✓ Ervoor zorgen dat het (potentiële) bedrijf dat de projectontwikkeling leidt een formeel mensenrechtenbeleid heeft waarin landrechten expliciet genoemd worden. In het beleid moet worden vermeld dat het bedrijf de landrechten van inheemse volkeren en lokale gemeenschappen respecteert in overeenstemming met de vrijwillige richtsnoeren voor verantwoord beheer van gronden, visserij en bossen in de context van nationale voedselzekerheid (Voluntary Guidelines on the Responsible Governance of Tenure of Land, Fisheries and Forests in the Context of National Food Security, VGGT) en het beginsel van vrije, voorafgaande en geïnformeerde toestemming (Free, Prior, and Informed Consent, FPIC);
- ✓ Ervoor zorgen dat het bedrijf zich heeft verbonden tot naleving van internationale richtlijnen zoals VGGT en de Verklaring van de Verenigde Naties inzake de rechten van inheemse volkeren (UNDRIP) en open is over of het dit gedaan heeft;

- ✓ Ervoor zorgen dat het bedrijf over formele programma's of initiatieven beschikt om de implementatie van bovengenoemde richtlijnen en normen te ondersteunen;
- ✓ Ervoor zorgen dat het bedrijf transparant is over risico's met betrekking tot landrechten, mogelijke conflicten en hoe het hiermee omgaat en dat het verslag uitbrengt over mensenrechtenkwesties en hiermee verband houdende due diligence-processen;
- ✓ Ervoor zorgen dat het bedrijf mensenrechtenbeoordelingen uitvoert in overeenstemming met internationale normen, zodat voldoende informatie beschikbaar is van alle relevante partijen en alle partijen op gender-gevoelige en niet-discriminerende wijze zijn betrokken en geraadpleegd en hebben bijgedragen aan de onderhandelingen;
- ✓ Ervoor zorgen dat het bedrijf projecten vermijdt die gepaard gaan met de overdracht van landrechten en/of landgebruik door kleine boeren en/of lokale gemeenschappen en die leiden tot onteigening of uitzetting;
- ✓ Ervoor zorgen dat de contracten van het bedrijf met derden uitdrukkelijk voorzien in overleg met de lokale bevolking en in respect voor en implementatie van het beginsel van FPIC.

²² <https://www.imvoconvenanten.nl/en/-/-/media/BA5BE732729F428BA03FA10A0F1532D2.ashx>

Stemmen

Waar we stemrecht hebben, oefenen we dat uit op een manier die onze engagementactiviteiten versterkt. We stemmen in het algemeen voor sociale en milieuvorstellen die gericht zijn op het bevorderen van goed maatschappelijk verantwoord ondernemen en tegelijkertijd de waarde van aandeelhouders en stakeholders op de lange termijn vergroten. Met betrekking tot voorstellen die specifiek betrekking hebben op mensenrechten volgen we de richtlijnen van onze stemdienstverlener²³ en stemmen we in het algemeen voor aandeelhoudersvoorstellen die:

- ✓ Ernaar streven om meer informatie te verkrijgen over de wereldwijde arbeidspraktijken van een bedrijf, met inbegrip van zijn toeleveringsketen, en minimumnormen vast te stellen voor de activiteiten van een bedrijf;
- ✓ Oproepen tot het aannemen en/of handhaven van beginselen of codes met betrekking tot landen waar mensenrechten systematisch worden geschonden; een regering die onwettig is; of waarvoor mensenrechtenactivisten, pro-democratische organisaties of rechtmatig gekozen vertegenwoordigers oproepen tot economische sancties;
- ✓ Vragen om normen inzake mensenrechten en gedragscodes voor de werkplek te implementeren;
- ✓ Oproepen tot de implementatie en rapportage van IAO-gedragscodes, SA 8000-normen of due diligence-praktijken op het gebied van mensenrechten;
- ✓ Oproepen tot het aannemen van beginselen of gedragscodes met betrekking tot bedrijfsinvesteringen in landen met patronen van mensenrechtenschendingen;

- ✓ Oproepen tot onafhankelijke monitoringprogramma's in samenwerking met lokale en gerespecteerde religieuze en mensenrechtengroepen om naleving van codes door leveranciers en licentienemers te monitoren;
- ✓ Streven naar de publicatie van een "Gedragscode" door buitenlandse leveranciers en licentienemers van het bedrijf, die van hen eist dat ze voldoen aan alle toepasselijke normen en wetten die de lonen, uitkeringen, arbeidsomstandigheden, vrijheid van vereniging en andere rechten van werknemers beschermen;
- ✓ Een bedrijf vragen om een beoordeling uit te voeren van de mensenrechtenrisico's in zijn activiteiten of in zijn toeleveringsketen, of verslag uit te brengen over zijn beoordelingsproces met betrekking tot mensenrechtenrisico's.

c. Een positieve impact creëren

Mensenrechten worden vaak beschouwd als een onderwerp waarin niet belegd kan worden en dat daarom beter geschikt is voor het verminderen van schade dan voor het creëren van positieve impact. Bij a.s.r. vermogensbeheer willen we dit idee in twijfel trekken en zoeken we naar manieren om met onze impactinvesteringen respect voor mensenrechten te verbeteren en te bevestigen.

Als algemene doelstelling willen we kapitaal sturen naar bedrijven, projecten en initiatieven die mensenrechten actief beschermen, promoten en bevorderen²⁴. We kijken naar bedrijven, projecten en organisaties die met

²⁴ Hierbij dient opgemerkt te worden dat de Sustainable Development Goals (SDG's) geen apart doel zijn, maar een ambitieuze en brede inspanning vertegenwoordigen om mensenrechten te verwezenlijken. Aan de SDG's ten grondslag liggen rechten op voedsel, gezondheid, onderwijs, gendergelijkheid, schoon water en sanitaire voorzieningen, en fatsoenlijk werk dat wordt beschermd door internationale mensenrechtenwetgeving.

²³ ISS: SRI-richtlijnen voor stemmen bij volmacht 2024.

hun producten en diensten een positieve bijdrage willen leveren aan een of meer maatschappelijke uitdagingen in verband met mensenrechten. Investerings worden beoordeeld op een heldere verandertheorie (Theory of Change), intentionaliteit en meetbare impact.

We hebben drie doelgebieden geïdentificeerd, waaronder een aantal niet-uitputtende voorbeelden van activiteiten die we beschouwen als impactinvesteringen binnen deze doelgebieden.

Toegang tot basisbehoeften is ons eerste doelgebied, dat we definiëren als een toestand waarin mensen water, voedsel, onderdak en gezondheidsdiensten kunnen krijgen in voldoende kwantiteit en kwaliteit om te garanderen dat ze kunnen overleven en hun recht op een waardig leven kunnen vervullen. We zoeken impactinvesteringen die de toegang tot basisbehoeften beschermen, promoten en bevorderen. Onze portefeuille op dit gebied bestaat voor een groot deel uit investeringen in de ontwikkeling van nieuwe sociale huisvesting of verbetering en behoud van bestaande sociale huisvesting (bijvoorbeeld via leningen aan woningcorporaties). Sociale huisvesting biedt achtergestelde en lage-inkomensgemeenschappen - d.w.z. mensen en gezinnen die zich geen particuliere huurwoning of hypotheek kunnen veroorloven - adequate, betaalbare en duurzame huisvesting. Zo kunnen ze zich zo comfortabel mogelijk vestigen en leven. Huisvesting is de basis van stabiliteit en veiligheid voor een individu of gezin, en adequate huisvesting werd in 1948 door de VN erkend als onderdeel van het mensenrecht op een adequate levensstandaard²⁵.

²⁵ 'The human right to adequate housing,' Speciale Rapporteur over het recht op adequate huisvesting.

Andere voorbeelden van impactinvesteringen die de toegang tot basisbehoeften verbeteren, zijn investeringen in onderwijs (waardoor kinderen en volwassenen toegang krijgen tot leermogelijkheden van hoge kwaliteit), investeringen in gezondheidszorg (verbetering van de toegang tot gezondheidszorg en bevestiging van het recht op de hoogst haalbare standaard van lichamelijke en geestelijke gezondheid²⁶), toegang tot financiering, d.w.z. microfinanciering (toegang tot financiering bieden aan personen die vanwege hun inkomensniveau geen of beperkte toegang hebben tot traditionele financiële diensten, waardoor mensen hun economische rechten kunnen uitoefenen, zoals het recht op voedsel, het recht op een adequate levensstandaard, het recht op adequate huisvesting enz.) en investeringen in openbaar vervoer.

Gelijkheid bevorderen is ons tweede doelgebied. Gelijkheid is de hoeksteen van de mensenrechten, zoals vastgelegd in artikel 1 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens: "Alle mensen worden vrij en gelijk geboren in waardigheid en rechten."

Impactinvesteringen die gelijkheid beschermen, promoten en bevorderen kunnen bijvoorbeeld investeringen zijn in bedrijven die specifiek zijn opgericht om werknemers met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst te nemen (zoals migranten of vluchtelingen, slecht opgeleide mensen, mensen met een geestelijke of lichamelijke handicap enz.), waardoor het recht op fatsoenlijk werk wordt vergemakkelijkt of investeringen in bedrijven die goederen of diensten produceren voor groepen in achterstandssituaties (bv. mobiliteitsoplossingen voor gehandicapten), waardoor hun recht op

²⁶ Meer informatie is te vinden in onze position paper over Gezondheid en Welzijn.

zelfstandig wonen, deelnemen aan het culturele leven, recreatie, vrije tijd en sport worden gefaciliteerd.

Ons derde doelgebied is **democratie bevorderen en beschermen**. Democratie en eerbiediging van mensenrechten en fundamentele vrijheden zijn onderling afhankelijk en versterken elkaar. Democratie als regeringsvorm is een universele maatstaf voor de bescherming van mensenrechten; het biedt een omgeving voor de bescherming en effectieve verwezenlijking van mensenrechten²⁷. Impactinvesteringen die de democratie beschermen, promoten en bevorderen omvatten bijvoorbeeld investeringen in onafhankelijke media die overheden ter verantwoording kunnen roepen, corruptie aan het licht kunnen brengen en een platform voor debat bieden in landen waar de toegang tot vrij en onafhankelijk nieuws en informatie wordt bedreigd. Andere voorbeelden zijn investeringen in bedrijven die misinformatie bestrijden en betrouwbare informatie versterken en bedrijven die digitale rechten bevorderen, zoals toegang tot cyberinformatie in achterstandsgebieden en privacybescherming.

Net als bij andere activacategorieën waarin we beleggen, zijn we ons bewust van negatieve effecten op de mensenrechten die kunnen zijn verankerd in bedrijven, projecten en organisaties die in aanmerking komen voor impactinvesteringen.

Dit komt tot uiting in onze selectiecriteria²⁸, waarin we stellen dat een impactinvestering niet alleen een positieve bijdrage levert aan een of meer mensenrechten, maar ook geen substantiële negatieve effecten of schade mag veroorzaken voor de samenleving en het milieu, in overeenstemming met het Do No Significant Harm-beginsel. De impactinvestering moet ernaar streven om negatieve gevolgen te vermijden of tot een minimum te beperken en om positieve resultaten te genereren en tegelijkertijd potentiële risico's te beperken.

²⁷ Bron: Bureau van de Hoge Commissaris voor de Menschenrechten.

²⁸ Zoals beschreven in ons verantwoord beleggingsbeleid.

7. Doelstellingen

Ons algemene doel op het gebied van mensenrechten is om de positie van a.s.r. te benutten om de prestaties op het gebied van mensenrechten in alle sectoren van onze portefeuille te verbeteren. Naast deze overkoepelende doelstelling ontwikkelden we specifieke doelstellingen met betrekking tot onze aanpak voor het stimuleren van verandering en het creëren van positieve impact:

✓ **Schade verminderen en verandering stimuleren:**

Belangrijkste doelstelling: Uiterlijk eind 2027 heeft AVB active ownershipsactiviteiten uitgevoerd bij bedrijven in de sectoren duurzame consumptiegoederen, basisconsumptiegoederen, IT en de financiële sector, met de ambitie om verbeteringen te ondersteunen met betrekking tot onze geprioriteerde problemen; Subdoelstelling: Uiterlijk eind 2027 in gesprek gaan met alle relevante bedrijven in de IT-sector waarin belegd wordt, met als doel het uitbannen van dwangarbeid uit IT-toeleveringsketens;

✓ **Positieve impact creëren:**

Ten minste 10% impactinvesteringen, als percentage van het voor eigen rekening beheerde vermogen en het intern beheerde vermogen van gelieerde ondernemingen, uiterlijk in 2027. Ten minste 2 miljard euro hiervan wordt toegewezen aan sociale impact – gekoppeld aan de thema's gezondheid & welzijn en mensenrechten.

8. Monitoring en rapportage

Dit document beschrijft de positie en activiteiten op het gebied van mensenrechten voor onze investeringen, en als zodanig zullen we regelmatig inzicht verschaffen in de voortgang van onze doelstellingen door middel van onze regelmatige periodieke prestatie-monitoring en rapportage.

Onder de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) geven we inzicht in de mensenrechtenprestaties van de bedrijven waarin we investeerden. We rapporteren bijvoorbeeld over het percentage sociale investeringen in bijlage IV of V van het jaarverslag over het niveau van het financiële product. Verder rapporteren we over een aantal indicatoren voor belangrijke negatieve sociale impact (PAI) in de jaarlijkse PAI-verklaring. Het toepassingsgebied van de PAI-verklaring omvat het gehele beheerde vermogen, en we rapporteren over de volgende indicatoren van de mensen- en arbeidsrechten van de bedrijven waarin we investeerden:

- ✓ Schendingen van UNGC-beginselen en OESO-richtlijnen;
- ✓ Gebrek aan processen en nalevingsmechanismen om naleving van de UNGC-beginselen en de OESO-richtlijnen te monitoren;
- ✓ Ongecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen;
- ✓ Genderdiversiteit in de raad van bestuur;
- ✓ Blootstelling aan controversiële wapens.

Voor onze beleggingen in overheidsobligaties rapporteren we over sociale schendingen. Alle SFDR-rapportages zijn te vinden op de website van a.s.r. vermogensbeheer²⁹.

²⁹ <https://asrvermogensbeheer.nl/verantwoord-beleggen/sfdr>

Daarnaast rapporteert a.s.r. vermogensbeheer vanaf 2024 geconsolideerd met a.s.r. onder de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) over materiële mensenrechtenonderwerpen, waaronder werknemers in de waardeketen (S2). Meer in het bijzonder rapporteren we over dwangarbeid en kinderarbeid in onze beleggingsportefeuille en welke acties we ondernemen als reactie daarop.

De bovengenoemde regelgeving en de Corporate Sustainable Due Diligence Directive (CSDDD) hebben tot doel de transparantie en due diligence-verplichtingen, onder andere op het gebied van mensenrechten, te vergroten. Als gevolg van een grotere transparantie, ook door de bedrijven in onze portefeuille, hopen we dat de kwaliteit van gegevens over mensenrechten in de loop der tijd zal verbeteren.

Op dit moment is een van de grote uitdagingen op het gebied van mensenrechten de kwaliteit en beschikbaarheid van gegevens. De gegevens die we gebruiken voor onze periodieke rapportage zijn afkomstig van externe gegevensverstrekkers. We gebruiken deze gegevens niet alleen voor rapportagedoeleinden, maar ook voor het documenteren van onze analyse van mensenrechtenrisico's en daarmee de keuzes voor engagementen die we maken. a.s.r. vermogensbeheer erkent de uitdaging om informatie van verschillende gegevensverstrekkers, die verschillende methodologieën gebruiken voor het identificeren van problemen en het definiëren van drempels, effectief te gebruiken. Bovendien weerspiegelen gegevens niet altijd hoe bedrijven presteren op het vlak van mensenrechten. We zijn ons bewust van deze verschillen en uitdagingen en vertrouwen daarom op een mix van gegevensverstrekkers om mogelijke methodologische gebreken of blinde vlekken te verhelpen.

We volgen de voortgang van onze bilaterale engagementen met behulp van een interne mijlpaalbenadering. Deze benadering biedt een duidelijk kader voor de verantwoordingsplicht en helpt ons bij het communiceren van onze vooruitgang aan stakeholders. Al onze engagementen worden halfjaarlijks gerapporteerd via een engagementrapportage. Stemmen wordt continu gemonitord via ons online stemdashboard en wordt gerapporteerd in een jaarlijks stemverslag. Uitgesloten bedrijven worden twee maal per jaar gepubliceerd en uitgesloten landen jaarlijks. Alle informatie is te vinden op de website van a.s.r. vermogensbeheer.

9. Gerelateerde documenten

Dit document maakt deel uit van een raamwerk van documenten die vorm geven aan de manier waarop we investeren, zorgen voor afstemming op onze beleggingsovertuigingen en bijdragen aan onze duurzaamheidsstrategie. Het raamwerk omvat een aantal specifieke documenten, die in onderstaande tabel worden samengevat. Deze documenten zijn [hier](#) terug te vinden op de website van a.s.r. vermogensbeheer.

Document	Doel
Duurzaamheidsstrategie	Dit verklaart onze duurzaamheidsstrategie en bepaalt onze strategische ambitie op lange termijn. Het definieert een aantal doelstellingen en focus thema's die onze benadering van investeren vormgeven. Deze worden genoemd en nader uitgewerkt in het verantwoord beleggingsbeleid.
verantwoord beleggingsbeleid	Dit legt uit hoe we investeren op een manier die bijdraagt aan onze duurzaamheidsstrategie en onze beleidsdoelstellingen. Het geeft een uitleg van hoe we verschillende tools gebruiken om deze doelstellingen te bereiken en definieert minimumvereisten waaraan investeringen moeten voldoen. Het definieert ook onze verwachtingen en eisen ten aanzien van externe beleggingsbeheerders wanneer we deze aanstellen om een deel van het vermogen van onze klanten te beheren.

Document	Doel
Uitsluitingslijst voor bedrijven	Deze lijst geeft een overzicht van de bedrijven die we hebben uitgesloten van ons beleggingsuniversum. Deze bedrijven worden geselecteerd op basis van uitsluitingsregels en criteria die zijn gedefinieerd in het verantwoord beleggingsbeleid.
Uitsluitingslijst voor landen	Deze lijst geeft een overzicht van de landen die we hebben uitgesloten van ons beleggingsuniversum. Deze landen worden geselecteerd op basis van uitsluitingsregels en criteria die zijn gedefinieerd in het verantwoord beleggingsbeleid.
Position paper Klimaat & Energietransitie	Geeft nadere uitleg over hoe we onze investeringen willen afstemmen op de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs en hoe we de overgang naar een netto-nulwereld willen vergemakkelijken met onze beleggingsbeslissingen. Het specificeert de verschillende doelen die we hebben gesteld en legt uit hoe we deze willen bereiken met de tools die zijn beschreven in het verantwoord beleggingsbeleid.
Position paper Biodiversiteit & Natuurlijke Hulpbronnen	Geeft nadere uitleg over hoe we biodiversiteit en natuurlijke hulpbronnen opnemen in onze beleggingsbeslissingen om onze beleidsdoelstellingen te bereiken. Het specificeert de verschillende doelen die we hebben gesteld en legt uit hoe we deze willen bereiken met de tools die zijn beschreven in het verantwoord beleggingsbeleid.

Document	Doel
Position paper Gezondheid & Welzijn	Geeft nadere uitleg over hoe we gezondheid en welzijn opnemen in onze beleggingsbeslissingen om onze beleidsdoelstellingen te bereiken. Het specificeert de verschillende doelen die we hebben gesteld en legt uit hoe we deze willen bereiken met de tools die zijn beschreven in het verantwoord beleggingsbeleid.
Position paper Mensenrechten (dit document)	Geeft nadere uitleg over hoe we mensenrechten opnemen in onze beleggingsbeslissingen om onze beleidsdoelstellingen te bereiken. Het specificeert de verschillende doelen die we hebben gesteld en legt uit hoe we deze willen bereiken met de tools die zijn beschreven in het verantwoord beleggingsbeleid.
Screeningsrichtlijnen AVB	Geeft nadere uitleg over hoe we de ESG-prestaties en -praktijken van bedrijven analyseren aan de hand van ESG-gegevens en algemene ESG-scores van externe ESG-researchleveranciers. De output van het screeningproces wordt op een aantal manieren gebruikt, zoals voor het bepalen van welke bedrijven we moeten uitsluiten in overeenstemming met de uitsluitingsregels van AVB of voor het identificeren van de bedrijven die de beste ESG-score hebben in hun sector.

Document	Doel
Stembeleid	Geeft uitleg over hoe a.s.r. vermogensbeheer aandeelhoudersstemrecht uitoefent namens haar klanten, waaronder ASR Nederland.
Raamwerk voor Impactinvesteren	Het Raamwerk voor Impactinvesteren vormt een aanvulling op het verantwoord beleggingsbeleid door zich specifiek te richten op de manier waarop we positieve sociale en milieu-impact willen creëren door middel van investeringen. Het beschrijft de vereisten waaraan individuele investeringen moeten voldoen om als impact te kwalificeren en legt uit hoe we de resultaten meten en rapporteren die onze impactinvesteringen helpen creëren, en zorgt daarmee voor transparantie en verantwoording in onze aanpak.

α.s.r. vermogensbeheer

Archimedeslaan 10

3584 BA Utrecht

www.asr.nl

ASR Vermogensbeheer N.V., KVK 30227237 Utrecht

50765_0925